

MAKTABGACHA TA'LIMGA QO'YILADIGAN DAVLAT TALABLARI

Saitova Zahro Bahodir qizi

Abdurashidova Sevara Abdusamad qizi

*Chirchiq davlat pedagogikasi universiteti maktabgacha va boshlang'ich ta'limda
xorijiy til fakulteti talabalari*

Artikova Nargiz Shuxratovna

Ilmiy rahbar Boshlang'ich ta'lim nazariyasi kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya: *Maqolada davlatimiz tomonidan maktabgacha ta'lim muassasalariga qo'yiladigan talablar, ular to'g'risidagi qonunlar, maktabgacha ta'lim muassasalari qanday talablarga javob berish kerakligi haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *talablar, qonun, davlat, rivojlanish, maqsad, vazifa, muassasa.*

KIRISH

Hozirgi kunda maktabgacha ta'lim tizimi rivojlanib bormoqda. Shuning uchun ularga qo'yiladigan talablar ham ko'payib bormoqda.

Maktabgacha ta'limga oid davlat talablari o'quvchilarning, o'qituvchilarning amaliy faoliyatini tartibga soluvchi qonunlar, standartlar va ko'nikmalar majmuidir. Bu talablarning asosiy vazifasi o'quvchilarning o'zlarini rivojlantirish, ta'lim sifatini ta'minlash, shuningdek, o'qituvchilar va o'rganuvchilar uchun ma'naviy, ijtimoiy, va amaliy tayyorgarlikni ta'minlashdir. Davlat talablari o'quv jarayonlarini tarkibiy va struktural ravishda yangi fikr-mulohazalarga, pedagogik kengaytirishlarga, va yangi texnologiyalar bilan to'ldirishga yo'naltiradi. Ularning asosiy maqsadi, kelajakdagi kutilayotgan vaziyatlarga eng yuqori sifatli tayyorlash va talantlarni barcha yo'nalishlarda oshirishdir. Bundan tashqari, bu davlat talablari, o'qituvchilar uchun ham ta'lim va tarbiya usullarini yanada rivojlantirish va yangi texnikaviy imkoniyatlardan foydalanish talablari bilan birgalikda o'qitish jarayonlarini mustahkamlash bilan bog'liq. Maktabgacha ta'limning davlat tomonidan belgilangan talablari, ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy rivojlantirishning kiruvchi qiroliga aylanishi bilan birga, o'quvchilar va o'qituvchilarga kamtar tajriba va ilmiy bilimlarini boshqarish uchun kerakli muhitni yaratadi. Bu talablarning buzilishi yoki uni to'liq bajarilmasligi ba'zi bir muammolarga sabab bo'lishi, kelajakda ta'lim tizimining kelajakdagi o'zgarishiga olib kelishi, o'quvchilar bilimlarining pasayishiga, o'qishga bo'lgan qiziqish yo'qolishiga olib kelishi mumkin. Natijada esa, boshqa davlatlardan orqada qolish, qoloqlik, reyting tushib ketishi mumkin. Bundan tashqari, davlatda rivojlanish sekinlashadi.

Mazkur maktabgacha ta'limga qo'yiladigan davlat talablari O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 29-dekabrda PQ-2707-son "2017-2021-hamda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori hamda

Vazirlar Mahkamasining 2004-yil 5-avgustdagi 372-son “O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi faoliyatini takomillashtirish to‘g‘risidagi qaroroiga muvofiq maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabgacha ta’lim muassasalarida har tomonlama rivojlantirish, ta’lim-tarbiya berish, ko‘nikma va malakalarni shakllantirish hamda maktab ta’limiga tayyorlash bo‘yicha davlat talablarini belgilaydi.

Mazkur davlat talablarida quyidagi asosiy tushunchalardan foydalaniladi:

1. Talab-biror bir aniq yoshdagi bolalar bilishi va bajara olishi shart bo‘lgan talablar majmui;

2. Davlat talablari maktabgacha ta’lim tizimida, shuningdek har bir oilada 7 yoshgacha bo‘lgan bolani tarbiyalash, rivojlantirish, maktabga samarali tayyorlash hamda unga ta’lim berishda qo‘llanilishi majburiydir.

3. Davlat talablari asosida: bolaning bilim, ko‘nikma va malaka mezonlari hamda ularning o‘shish dinamikasi va rivojlanish holatlari aniqlanadi, bolalarning rivojlanganligi va yutuqlari baholab boriladi bolaning individual rivojlanishi ta’minlanadi, kadrlar tayyorlash sifati, ta’lim mazmuniga nisbatan qo‘yiladigan talablar, maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanish darajasi hamda ota-onalarning bola rivojlanishiga oid ko‘nikma va malakalari belgilanadi.

4. Davlat talablari O‘zbekiston Respublikasi hududida joylashgan quyidagi ta’lim muassasalari tomonidan qo‘llanilishi shart: davlat va nodavlat maktabgacha ta’lim muassasalari, mehribonlik uylari, kasb-hunar kollejlari va oliy o‘quv yurtlarining maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha kadrlar tayyorlovchi fakultetlari, maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim tizimi kadrlarining malakasini oshirish faoliyati bilan shug‘ullanuvchi tashkilotlar.

5. Davlat talablarining maqsadi: maktabgacha ta’lim tizimi faoliyatini mamlakatning ijtimoiy va iqtisodiy taraqqiyoti, istiqbollari, jamiyat ehtiyojlari, fan-texnika va texnologiyaning zamonaviy yutuqlariga asosan yo‘lga qo‘yish;

sifatli ta’lim xizmatlari ko‘rsatilishini ta’minlash;

ta’lim va kadrlar tayyorlash sohasida shaxs, jamiyat va davlat manfaatlarini himoya qilish;

sifatli kadrlar tayyorlash tizimini rivojlantirish;

bolani shaxsi asoslarini shakllantirish hamda uning bilim olishga bo‘lgan qiziqishlarni rivojlantirish;

bolaning intellectual va jismoniy rivojlanishini ta’minlash;

bolalarni milliy madaniy va umuminsoniy qadriyatlar bilan tanishtirish;

bolalarni maktab ta’limiga tayyorlash.

6. Davlat talablarining vazifalari: bolalarga ta’lim va tarbiya berish uchun har tomonlama yondashuvni ta’minlash;

maktabgacha ta’lim metodikasini tubdan yaxshilash;

ta’lim va tarbiya berishning o‘quv dasturlarini yaratish;

maktabgacha ta’lim muassasalari pedagoglari malakasini oshirish;

maktabgacha ta’lim monitoringi va tahlilini olib borish;

ta'lim, fan va ishlab chiqarishning samarali integratsiyasini ta'minlash;
bolalarning rivojlanishi va ularni maktab ta'limiga tayyorlashga oid bilim, malaka
va ko'nikmalarga ega bo'lishlarida ota-onalarga ko'maklashish.

Bunday davlat talablari hozirgi zamonning asosiy tamoyillaridan biri hisoblanadi.
Shunday ekan har bir o'quvchi ham o'qituvchi ham bu talablarni to'liq va astoydil
bajarishi va bo'ysunishi kerak

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. LexUz on-line sayti. O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi vazirining 2017-yildagi qarori.
2. "Davlat talablari" Sardor Olimov maqolasi.
3. <https://kun.uz/news/2017/08/03/maktabgacha-talim-kandaj->. Kun.uz.
4. "Maktabgacha talim tizimi haqida " Sirjiddin Farxodov maqolasi